Kabinet van Minister van Justitie Waterloolaan 115 1000 BRUSSEL 02/542 80 11		**Cabinet du Ministre de la Justice** Boulevard de Waterloo 115 1000 BRUXELLES 02 / 542 80 11

Voorontwerp van wet houdende invoeging van de bepalingen betreffende buitencontractuele aansprakelijkheid in het nieuw Burgerlijk Wetboek

Opgesteld door de
Commissie tot hervorming van het aansprakelijkheidsrecht
opgericht bij ministerieel besluit van 30 september 2017

Avant-projet de loi portant insertion des dispositions relatives à la responsabilité extracontractuelle dans le nouveau Code civil

Rédigé par la
Commission de réforme du droit de la responsabilité
instituée par l'arrêté ministériel du 30 septembre 2017

Voorzitters
Présidents

Prof. dr. Hubert Bocken

Prof. dr. Bernard Dubuisson

Experten
Experts

Prof. dr. Geert Jocqué

Prof. dr. Geneviève Schamps

Prof. dr. Thierry Vansweevelt

Vertegenwoordiger van de FOD Justitie
Représentant du SPF Justice

M. Biagio Zammitto

Expert ad hoc
Expert invité

Prof. dr. Jeroen Delvoie.

06.08.2018

KONINKRIJK BELGIE

FEDERALE OVERHEIDSDIENST JUSTITIE

Voorontwerp van wet houdende invoeging van de bepalingen betreffende buitencontractuele aansprakelijkheid in het nieuw Burgerlijk Wetboek

FILIP, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

Op de voordracht van de Minister van Justitie,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

De Minister van Justitie is ermee belast het ontwerp van wet, waarvan de tekst hierna volgt, in Onze naam voor te leggen en bij de Kamer van volksvertegenwoordigers in te dienen:

Hoofdstuk 1. Algemene bepaling

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het Burgerlijk Wetboek

Art. 2

In boek 5, titel 2, ondertitel 2, hoofdstuk 2 van het Burgerlijk Wetboek ingevoerd bij artikel 2 van de wet van XX tot invoering van een Burgerlijk Wetboek en tot invoeging van Boek 5 « Verbintenissen » in dat Wetboek, worden de hiernavolgende bepalingen ingevoegd:

“Afdeling 1. Inleidende bepalingen

Onderafdeling 1. Samenloop van vorderingen

ROYAUME DE BELGIQUE

SERVICE PUBLIC FEDERAL JUSTICE

Avant-projet de loi portant insertion des dispositions relatives à la responsabilité extracontractuelle dans le nouveau Code civil

PHILIPPE, Roi des Belges,

A tous, présents et à venir, Salut.

Sur la proposition du Ministre de la Justice,

NOUS AVONS ARRETE ET ARRETONS :

Le Ministre de la Justice est chargé de présenter en notre nom et de déposer à la Chambre des représentants le projet de loi dont la teneur suit:

Chapitre 1er. Disposition générale

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

Chapitre 2. Modifications du Code civil

Art. 2

Dans le livre 5, titre 2, sous-titre 2, chapitre 2 du Code Civil créé par l’article 2 de la loi du XX portant création d’un Code civil et y insérant un Livre 5 « Les obligations », les dispositions suivantes sont insérées :

« Section 1ere. Dispositions introductives

Sous-section 1ère. Concours d’ actions

Art. 5.141. Buitencontractuele aansprakelijkheid en andere rechtsgronden

Een vordering op grond van de buitencontractuele aansprakelijkheid staat een vordering op een andere rechtsgrond niet in de weg, tenzij het tegendeel volgt uit de wet of een contract.

Art. 5.142. Meerdere rechtsgronden van buitencontractuele aansprakelijkheid

Een vordering op grond van een van de bepalingen van dit hoofdstuk staat een vordering op grond van andere bepalingen ervan niet in de weg, tenzij het tegendeel volgt uit de wet of een contract.

Art. 5.143. Buitencontractuele en contractuele aansprakelijkheid

De benadeelde mag zich jegens een medecontractant beroepen op de buitencontractuele aansprakelijkheid tenzij deze mogelijkheid wettelijk of contractueel is uitgesloten.

Indien de benadeelde het herstel vordert van schade die haar oorzaak vindt in de niet-nakoming van een contractuele verbintenis, hebben de bijzondere wettelijke bepalingen en de contractuele bedingen die specifiek betrekking hebben op de verbintenissen van de partijen evenwel voorrang op de regels van de buitencontractuele aansprakelijkheid. Deze voorrang geldt niet bij vorderingen tot het herstel van schade ingevolge een aantasting van de fysieke integriteit.

Onderafdeling 2. Rechtspersonen

Art. 5.144. Gelijke behandeling van rechtspersonen en natuurlijke personen

De bepalingen van dit hoofdstuk zijn van toepassing zowel op private en publieke rechtspersonen als op natuurlijke personen, tenzij het tegendeel volgt uit de wet of de toepassing ervan onverenigbaar is met de aard van de rechtspersoon.

Art. 5.141. Responsabilité extracontractuelle et autres fondements juridiques

Une demande sur le fondement de la responsabilité extracontractuelle n’empêche pas une demande basée sur un autre fondement juridique, à moins que le contraire ne résulte de la loi ou d’un contrat.

Art. 5.142. Pluralité de fondements juridiques relatifs à la responsabilité extracontractuelle

Une demande sur la base d’une des dispositions du présent chapitre n’empêche pas une demande basée sur d’autres dispositions de ce même chapitre, à moins que le contraire ne résulte de la loi ou d’un contrat.

Art. 5.143. Responsabilité contractuelle et extracontractuelle

La personne lésée peut invoquer à l’égard d’un cocontractant les règles de la responsabilité extracontractuelle, à moins que cette possibilité ne soit exclue par la loi ou un contrat.

Toutefois, si elle demande la réparation d’un dommage qui trouve sa cause dans l’inexécution d’une obligation contractuelle, les dispositions légales particulières et les clauses contractuelles applicables spécifiquement aux obligations des parties prévalent sur les règles de la responsabilité extracontractuelle. Cette primauté n’est pas d’application pour les actions en réparation d’un dommage résultant d’une atteinte à l’intégrité physique.

Sous-section 2. Personnes morales

Art. 5.144. Egalité de traitement des personnes morales et physiques

Les dispositions du présent chapitre s’appliquent tant aux personnes morales, privées et publiques, qu’aux personnes physiques, à moins que le contraire ne découle de la loi ou que cette application ne soit incompatible avec la nature de la personne morale.

Onderafdeling 3. Bijzondere wetten

Art. 5.145. Bijzondere wetgeving inzake aansprakelijkheid

De bepalingen van dit hoofdstuk doen geen afbreuk aan de specifieke aansprakelijkheidsregels waarin bijzondere wetten voorzien.

Afdeling 2. Grondslagen van de buitencontractuele aansprakelijkheid

Onderafdeling 1. Foutaansprakelijkheid

§ 1. Fout

Art. 5.146. Beginsel

Wie door zijn fout schade veroorzaakt aan een ander, is gehouden deze te herstellen.

Art. 5.147. Definitie

De fout is een tekortkoming aan een gedragsregel die volgt uit de wet of uit de algemene zorgvuldigheidsplicht die geldt in het maatschappelijk verkeer.

Art. 5.148. Beoordelingscriteria

§ 1. Indien de gedragsregel een welbepaald gedrag oplegt, maakt de schending ervan een fout uit.

§ 2. Indien de gedragsregel geen welbepaald gedrag oplegt, wordt de tekortkoming beoordeeld in functie van het gedrag van een voorzichtig en redelijk persoon in dezelfde omstandigheden.

Hierbij kan onder meer rekening gehouden worden met:

- de aard en de omvang van de redelijkerwijze voorzienbare gevolgen;

- de kosten en inspanningen nodig om de schade te vermijden;

Sous-section 3. Lois particulières

Art. 5.145. Lois particulières relatives à la responsabilité

Les dispositions du présent chapitre ne portent pas préjudice aux règles de responsabilité spécifiques prévues par des lois particulières.

Section 2. Fondements de la responsabilité extracontractuelle

Sous-section 1ère. Responsabilité pour faute

§ 1er. Faute

Art. 5.146. Principe

Toute personne qui, par sa faute, cause un dommage à autrui est tenu de le réparer.

Art. 5.147. Définition

La faute est un manquement à une règle de conduite qui résulte de la loi ou du devoir général de prudence qu'il convient de respecter dans les rapports sociaux.

Art. 5.148. Critères d'appréciation

§ 1er. Si la règle de conduite impose un comportement déterminé, la faute se déduit de la violation de cette règle.

§ 2. Si la règle de conduite n'impose pas un comportement déterminé, le manquement s'apprécie par rapport au comportement qu'aurait eu une personne prudente et raisonnable dans les mêmes circonstances.

A cet effet, peuvent notamment être pris en considération :

- la nature et l'étendue des conséquences raisonnablement prévisibles ;

- les coûts et efforts nécessaires pour éviter le dommage ;

- de stand van de techniek en van de wetenschappelijke kennis;

- de eisen van goed vakmanschap en goede beroepspraktijken;

- de beginselen van goed bestuur en goede organisatie.

§ 2. Gronden van uitsluiting van aansprakelijkheid

Art. 5.149. Overmacht

Er is geen aansprakelijkheid op grond van fout wanneer overmacht de persoon die de gedragsregel overtreedt, verhindert die na te leven.

Bij de beoordeling van overmacht wordt rekening gehouden met het onvoorzienbare of onvermijdbare karakter van de gebeurtenis die de naleving van de gedragsregel verhindert.

Art. 5.150. Andere gronden van uitsluiting van aansprakelijkheid

§ 1. Er is geen aansprakelijkheid op grond van fout wanneer de persoon die de gedragsregel overtreedt handelt:

- ingevolge een onoverwinnelijke dwaling,

- in een noodtoestand,

- in staat van wettige verdediging,

- op grond van een bevel van de wet of van een bevel van een overheid overeenkomstig de wet,

- met toestemming van de benadeelde.

§ 2. Onoverwinnelijke dwaling vereist dat deze persoon handelt op grond van een onoverkomelijk verkeerde voorstelling van de feiten of het recht.

§ 3. Hij handelt in een noodtoestand wanneer hij een belang vrijwaart dat aan een ernstig en dreigend gevaar is blootgesteld en waarvan de

- l'état des techniques et des connaissances scientifiques ;

- les règles de l'art et les bonnes pratiques professionnelles ;

- les principes de bonne administration et de bonne organisation.

§ 2. Causes d'exonération de la responsabilité

Art. 5.149. Force majeure

Il n'y a pas de responsabilité pour faute lorsqu'un cas de force majeure empêche la personne qui viole la règle de conduite de respecter celle-ci.

Dans l'appréciation de la force majeure, il est tenu compte du caractère imprévisible ou inévitable de l'évènement qui empêche le respect de la règle de conduite.

Art. 5.150. Autres causes d'exonération de la responsabilité

§ 1er. Il n'y a pas de responsabilité pour faute lorsque celui qui viole la règle de conduite agit :

- à la suite d'une erreur invincible,

- dans un état de nécessité,

- dans un état de légitime défense,

- sur la base d'un ordre de la loi ou d'un ordre d'une autorité conforme à la loi,

- avec le consentement de la personne lésée.

§ 2. L'erreur invincible suppose que cette personne agisse en fonction d'une représentation erronée et insurmontable des faits ou du droit.

§ 3. Elle se trouve dans un état de nécessité lorsqu'elle préserve un intérêt qui se trouve exposé à un danger grave et imminent et dont

waarde hoger is dan van het belang dat hij prijsgeeft.

§ 4. Wettige verdediging vereist dat een aantasting van de fysieke integriteit of een acute vrees hiervoor een verweer noodzaakt. Dit verweer moet in een redelijke verhouding staan tot de aantasting of vrees.

§ 5. Er is geen aansprakelijkheid op grond van fout wanneer de benadeelde geldig heeft toegestemd in de aantasting van belangen waarover hij kan beschikken.

Art. 5.151. Bewijslast

Wie zich beroept op een grond van uitsluiting van aansprakelijkheid moet het bewijs ervan leveren.

Art. 5.152. Misdrijf

De artikelen 5.149 tot en met 5.151 vinden geen toepassing wanneer de fout tot strafrechtelijke aansprakelijkheid kan leiden.

Onderafdeling 2. Aansprakelijkheid van minderjarigen en geestesgestoorden

Art. 5.153. Minderjarigen van minder dan twaalf jaar

De minderjarige van minder dan twaalf jaar is niet aansprakelijk voor schade veroorzaakt door zijn fout of door een andere tot aansprakelijkheid leidende gebeurtenis.

Art. 5.154. Minderjarigen van twaalf jaar of meer

De minderjarige van twaalf jaar of meer is aansprakelijk voor schade veroorzaakt door zijn fout of door een andere tot aansprakelijkheid leidende gebeurtenis.

De rechter kan echter de schadevergoeding matigen. Hij doet uitspraak naar billijkheid, rekening houdende met de omstandigheden en met de toestand van de bij het schadegeval betrokken partijen.

la valeur est supérieure à celle de l’intérêt qu’elle sacrifie.

§ 4. La légitime défense suppose qu’une atteinte à l’intégrité physique ou une crainte sérieuse d’une telle atteinte impose l’usage de moyens de défense. Ces moyens de défense doivent être proportionnés à cette atteinte ou cette crainte.

§ 5. Aucune responsabilité pour faute ne peut être engagée lorsque la personne lésée a valablement consenti à ce que l’on porte atteinte à des intérêts dont elle pouvait disposer.

Art. 5.151. Charge de la preuve

Celui qui se prévaut d’une cause d’exonération de responsabilité doit en apporter la preuve.

Art. 5.152. Infraction pénale

Les articles 5.149 à 5.151 ne s’appliquent pas lorsque la faute est susceptible d’entraîner une responsabilité pénale.

Sous-section 2. Responsabilité des mineurs et malades mentaux

Art. 5.153. Mineurs de moins de douze ans

Le mineur de moins de douze ans n’est pas responsable du dommage causé par sa faute ou par tout autre fait générateur de responsabilité.

Art. 5.154. Mineurs de douze ans ou plus

Le mineur de douze ans ou plus est responsable du dommage causé par sa faute ou par tout autre fait générateur de responsabilité.

Le juge peut néanmoins modérer le montant de l’indemnité. Il statue selon l'équité, en tenant compte des circonstances et de la situation des parties concernées par le dommage.

De schadevergoeding kan niet kleiner zijn dan het bedrag waarvoor een verzekeraar de aansprakelijkheid van de minderjarige effectief dekt.

L'indemnité ne peut pas être inférieure au montant pour lequel un assureur couvre effectivement la responsabilité du mineur.

Art. 5.155. Geestesgestoorden

Art. 5.155. Personnes atteintes d'un trouble mental

De persoon die lijdt aan een geestesstoornis die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden tenietdoet of ernstig aantast, is aansprakelijk voor schade veroorzaakt door zijn fout of door een andere tot aansprakelijkheid leidende gebeurtenis.

La personne atteinte d'un trouble mental qui abolit ou altère gravement sa capacité de discernement ou de contrôle de ses actes est responsable du dommage causé par sa faute ou par tout autre fait générateur de responsabilité.

De rechter kan echter de schadevergoeding matigen op de wijze bepaald in artikel 5.154, tweede en derde lid.

Le juge peut néanmoins modérer l'indemnité de la façon prévue à l'article 5.154, alinéas 2 et 3.

Onderafdeling 3. Aansprakelijkheid voor andermans daad

Sous-section 3. Responsabilité du fait d'autrui

§ 1. Foutloze aansprakelijkheid

§ 1er. Responsabilité sans faute

Art. 5.156. Aansprakelijkheid van titularissen van het gezag over de persoon van minderjarigen

Art. 5.156. Responsabilité des titulaires de l'autorité sur la personne des mineurs

Ouders, adoptanten, voogden en pleegzorgers, die gezag hebben over de persoon van een minderjarige, zijn aansprakelijk voor de schade waarvoor deze laatste zelf aansprakelijk is of zou zijn indien hij meer dan twaalf jaar was.

Les parents, adoptants, tuteurs et accueillants familiaux, qui disposent de l'autorité sur la personne d'un mineur, sont responsables du dommage pour lequel ce dernier doit lui-même répondre ou devrait répondre s'il avait plus de douze ans.

Hij is verplicht deze aansprakelijkheid te verzekeren. De Koning bepaalt de voorwaarden voor deze verzekering.

Il est tenu d'assurer cette responsabilité. Le Roi fixe les conditions de cette assurance.

Art. 5.157. Aansprakelijkheid van de aansteller

Art. 5.157. Responsabilité du commettant

De aansteller is aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door zijn aangestelde tijdens en naar aanleiding van de uitoefening van zijn functie en waarvoor deze laatste zelf aansprakelijk is of zou zijn indien zijn aansprakelijkheid niet bij wet werd beperkt of uitgesloten.

Le commettant est responsable du dommage causé par son préposé pendant et à l'occasion de l'exercice de sa fonction, et dont ce dernier doit lui-même répondre ou devrait répondre si sa responsabilité n'était pas limitée ou exclue par la loi.

Art. 5.158. Aansprakelijkheid van rechtspersonen voor leden van bestuursorganen

Art. 5.158. Responsabilité des personnes morales pour les membres des organes de gestion

De rechtspersoon is aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door de persoon die een niet ondergeschikte bestuursfunctie uitoefent, onder dezelfde voorwaarden als de aansteller aansprakelijk is voor zijn aangestelde.

La personne morale est responsable du dommage causé par la personne qui exerce une fonction de gestion non subordonnée, dans les mêmes conditions que le commettant l'est pour son préposé.

§ 2. Weerlegbaar vermoeden van aansprakelijkheid

§ 2. Présomption réfragable de responsabilité

Art. 5.159. Aansprakelijkheid van personen belast met het toezicht op anderen

Art. 5.159. Responsabilité des personnes chargées de la surveillance d'autrui

§ 1. De persoon die op grond van een wettelijke of reglementaire bepaling, een gerechtelijke of administratieve beslissing of een contract ermee belast is de levenswijze van een ander op globale en duurzame wijze te organiseren en te controleren, is aansprakelijk voor de schade waarvoor deze laatste zelf aansprakelijk is of zou zijn indien zijn aansprakelijkheid niet bij wet werd beperkt of uitgesloten.

§ 1er. La personne qui est chargée, sur la base d'une disposition légale ou réglementaire, d'une décision judiciaire ou administrative ou d'un contrat, d'organiser et de contrôler de manière globale et durable le mode de vie d'une autre personne est responsable du dommage dont cette dernière doit répondre ou devrait répondre si sa responsabilité n'était pas limitée ou exclue par la loi.

§ 2. Een onderwijsinstelling is aansprakelijk voor de schade die haar leerlingen veroorzaken terwijl zij onder haar toezicht staan en waarvoor deze laatste zelf aansprakelijk zijn of zouden zijn indien hun aansprakelijkheid niet bij wet werd beperkt of uitgesloten.

§ 2. Un établissement d'enseignement est responsable du dommage causé par les élèves pendant qu'ils sont sous sa surveillance, et dont ces derniers doivent répondre ou devraient répondre si leur responsabilité n'était pas limitée ou exclue par la loi.

§ 3. De personen bedoeld in de paragrafen 1 en 2 zijn niet aansprakelijk indien zij aantonen dat zij geen fout hebben begaan in het toezicht of dat er geen causaal verband is tussen de uitoefening van het toezicht en de schade.

§ 3. Les personnes visées aux paragraphes 1er et 2 ne sont pas responsables si elles démontrent qu'elles n'ont pas commis de faute dans la surveillance ou qu'il n'y a pas de lien causal entre l'exercice de la surveillance et le dommage.

§ 4. Wie op basis van paragraaf 1 of 2 aansprakelijk kan worden gesteld, is verplicht deze aansprakelijkheid te verzekeren. De Koning bepaalt de voorwaarden voor deze verzekering.

§ 4. Quiconque peut voir sa responsabilité engagée sur la base du paragraphe 1er ou 2 est tenu d'assurer cette responsabilité. Le Roi fixe les conditions de cette assurance.

Onderafdeling 4. Foutloze aansprakelijkheid voor zaken en dieren

Sous-section 4. Responsabilité sans faute du fait des choses et des animaux

Art. 5.160. Aansprakelijkheid voor gebrekkige zaken.

Art. 5.160. Responsabilité pour les choses affectées d'un vice

De bewaarder van een zaak is aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door een gebrek van die zaak.

Le gardien d'une chose est responsable du dommage causé par un vice de cette chose.

De bewaarder is de persoon die voor eigen rekening de macht van leiding en controle heeft over de zaak. De eigenaar wordt vermoed bewaarder van de zaak te zijn, tenzij hij bewijst dat de bewaring bij een ander berust.

Le gardien est la personne qui, pour son propre compte, dispose du pouvoir de direction et de contrôle sur la chose. Le propriétaire est présumé gardien de la chose, à moins qu'il ne prouve qu'une autre personne en exerce la garde.

Een zaak is gebrekkig wanneer zij door een van haar kenmerken niet de veiligheid biedt die men gerechtigd is te verwachten in de gegeven omstandigheden.

Une chose est affectée d'un vice si, en raison d'une de ses caractéristiques, elle ne répond pas à la sécurité qu'on peut légitimement en attendre compte tenu des circonstances.

Art. 5.161. Aansprakelijkheid voor dieren

Art. 5.161. Responsabilité pour les animaux

De bewaarder van een dier is aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door dit dier.

Le gardien d'un animal est responsable du dommage causé par cet animal.

Artikel 5.160, tweede lid, is van toepassing op deze aansprakelijkheid.

L'article 5.160, alinéa 2, s'applique à cette responsabilité.

Afdeling 3. Oorzakelijk verband

Section 3. Lien de causalité

Onderafdeling 1. Basisregels

Sous-section 1ère. Règles de base

Art. 5.162. Algemeen beginsel

Art. 5.162. Principe général

Schade wordt vergoed indien zij haar oorzaak vindt in een tot aansprakelijkheid leidende gebeurtenis. Dit is het geval indien de schade zich niet zou hebben voorgedaan zonder deze gebeurtenis of indien deze gebeurtenis de enige mogelijke verklaring is voor de schade.

Le dommage doit être réparé si un fait générateur de responsabilité en est la cause. Tel est le cas lorsque le dommage ne serait pas survenu sans ce fait ou si le fait en question est la seule explication possible du dommage.

Er is evenwel geen aansprakelijkheid indien het verband tussen deze gebeurtenis en de schade, dermate verwijderd is dat het kennelijk onredelijk zou zijn de schade toe te rekenen aan de persoon die voor schadevergoeding wordt aangesproken. Bij deze beoordeling wordt in het bijzonder rekening gehouden met het onvoorzienbare karakter van de schade in het licht van de normale gevolgen van de gebeurtenis en met de omstandigheid dat die niet op betekenisvolle wijze het risico op het ontstaan van de schade heeft verhoogd.

Toutefois, il n'y a pas de responsabilité si le lien entre ce fait et le dommage est à ce point distendu qu'il serait manifestement déraisonnable d'imputer ce dommage à celui auquel la réparation est demandée. Dans cette appréciation, il est tenu compte, en particulier, du caractère imprévisible du dommage au regard des conséquences normales du fait générateur de la responsabilité et de la circonstance que celui-ci n'a pas augmenté de manière significative le risque de survenance du dommage.

Art. 5.163. Samenloop met voldoende oorzaken

Een tot aansprakelijkheid leidende gebeurtenis die een oorzaak van de schade zou zijn indien een of meerdere andere gebeurtenissen die op zich een voldoende oorzaak van de schade zijn, niet hadden plaatsgevonden, wordt beschouwd als oorzaak van de schade.

Onderafdeling 2. Meerdere oorzaken. Aansprakelijkheid voor het geheel

Art. 5.164. Samenloop van tot aansprakelijkheid leidende gebeurtenissen

Indien meerdere fouten of andere tot aansprakelijkheid leidende gebeurtenissen waarvoor verschillende personen aansprakelijk zijn, oorzaak zijn van eenzelfde schade, zijn deze personen *in solidum* aansprakelijk voor deze schade.

Art. 5.165. Helpen en aanzetten

Wie een andere persoon aanzet om een fout te begaan of hem met dit doel helpt, is met deze persoon *in solidum* aansprakelijk voor de door deze fout veroorzaakte schade.

Art. 5.166. Gemeenschappelijke fout

Meerdere personen die bewust samenwerken met het doel om schade te veroorzaken, zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de door deze gemeenschappelijke fout veroorzaakte schade.

Art. 5.167. Alternatieve causaliteit. Collectieve fout

Indien meerdere personen deelnemen aan eenzelfde foutieve activiteit en een of meerdere onder hen hierbij schade veroorzaken maar niet kan worden vastgesteld wie deze heeft veroorzaakt, zijn allen *in solidum* aansprakelijk. Wie bewijst de schade niet te hebben veroorzaakt, is evenwel niet aansprakelijk.

Onderafdeling 3. Samenloop van meerdere oorzaken. Proportionele aansprakelijkheid

Art. 5.168. Verlies van een kans

Art. 5.163. Concours avec des causes suffisantes

Un fait générateur de responsabilité qui serait une cause du dommage si un ou plusieurs autres faits qui constituent eux-mêmes une cause suffisante du dommage n'étaient pas survenus, est considéré comme une cause de celui-ci.

Sous-section 2. Pluralité de causes. Responsabilité pour le tout

Art. 5.164. Faits générateurs de responsabilité concurrents

Si plusieurs fautes ou autres faits générateurs de responsabilité dont doivent répondre des personnes différentes sont la cause d'un même dommage, ces personnes sont responsables *in solidum* de ce dommage.

Art. 5.165. Aide et incitation

Quiconque incite une autre personne à commettre une faute ou lui apporte son aide à cette fin, est responsable *in solidum* avec cette personne du dommage causé par cette faute.

Art. 5.166. Faute commune

Lorsque plusieurs personnes collaborent sciemment dans le but de causer un dommage, elles sont solidairement responsables du dommage causé par cette faute commune.

Art. 5.167. Causalité alternative. Faute collective

Lorsque plusieurs personnes participent à une même activité fautive et que l'une ou plusieurs d'entre elles causent un dommage à cette occasion, mais qu'on ne peut pas déterminer qui l'a causé, toutes sont responsables *in solidum*. Celle qui prouve qu'elle n'a pas causé le dommage n'est toutefois pas responsable.

Sous-section 3. Pluralité de causes. Responsabilité proportionnelle

Art. 5.168. Perte d'une chance

Indien een tot aansprakelijkheid leidende gebeurtenis een waarschijnlijke oorzaak is van de schade, terwijl er zonder deze gebeurtenis een reële kans was dat de schade zich niet had voorgedaan, heeft de benadeelde recht op herstel van zijn schade in de verhouding tot de waarschijnlijkheid waarmee deze gebeurtenis de oorzaak was van de schade.

Si un fait générateur de responsabilité est une cause probable du dommage, alors que sans ce fait il y avait une chance réelle que le dommage ne se fût pas produit, la partie lésée a droit à réparation de son dommage en proportion de la probabilité que le dommage ait été causé par ce fait.

Art. 5.169. Alternatieve causaliteit. Afzonderlijke feiten.

Art. 5.169. Causalité alternative. Faits distincts.

Indien meerdere personen door afzonderlijke tot aansprakelijkheid leidende gebeurtenissen de benadeelde hebben blootgesteld aan het risico op de schade die zich heeft voorgedaan maar niet kan worden vastgesteld wie juist de schade e heeft veroorzaakt, is elk van hen aansprakelijk in verhouding tot de waarschijnlijkheid dat hij de schade heeft veroorzaakt. Wie bewijst de schade niet te hebben veroorzaakt, is evenwel niet aansprakelijk.

Lorsque plusieurs personnes, par des faits générateurs de responsabilité distincts, ont exposé la personne lésée à un risque de survenance du dommage qui s'est réalisé, sans que l'on puisse déterminer précisément qui l'a causé, chacune d'elles est responsable en proportion de la probabilité qu'elle ait causé ce dommage. Celle qui prouve qu'elle n'a pas causé le dommage n'est toutefois pas responsable.

Art. 5.170. Fout van de benadeelde

Art. 5.170. Faute de la personne lésée

§ 1. Indien een fout van de benadeelde of van een van de personen voor wie hij aansprakelijk is een van de oorzaken van de schade is, wordt de aansprakelijkheid verminderd in de mate waarin de fout heeft bijgedragen tot het ontstaan van deze schade.

§ 1er. Si une faute de la personne lésée ou d'une personne dont elle répond est une des causes du dommage, la responsabilité est réduite dans la mesure où cette faute a contribué à la survenance de ce dommage.

§ 2. De aansprakelijkheid wordt niet verminderd indien de schade het gevolg is van een fout van de aansprakelijke begaan met het opzet schade te veroorzaken.

§ 2. La responsabilité n'est pas réduite lorsque le dommage est la conséquence d'une faute du responsable commise avec l'intention de causer un dommage.

§ 3. De benadeelde heeft geen recht op schadevergoeding indien de schade het gevolg is van een fout die hij zelf beging met het opzet schade te veroorzaken.

§ 3. La personne lésée n'a pas droit à réparation si le dommage subi a été causé par sa propre faute commise avec l'intention de causer un dommage.

§ 4. De aansprakelijkheid wordt niet verminderd of uitgesloten wanneer de benadeelde minder dan twaalf jaar is.

§ 4. La responsabilité n'est ni limitée ni exclue quand la personne lésée a moins de douze ans.

Afdeling 4. Schade

Section 4. Dommage

Art. 5.171. Schade en juridisch beschermd belang

Art. 5.171. Dommage et intérêt juridiquement protégé

§ 1. Schade bestaat uit de economische en niet-economische weerslag van de aantasting van een juridisch beschermd belang.

1er. § Le dommage consiste dans les répercussions économiques ou non-économiques d'une atteinte à un intérêt juridiquement protégé.

De aard en omvang ervan worden bepaald door vergelijking van de feitelijke toestand waarin de benadeelde zich bevond voor de aantasting en de feitelijke toestand waarin hij zich bevindt na deze aantasting.

Sa nature et son étendue se déterminent en comparant la situation de fait dans laquelle se trouvait la personne lésée avant l'atteinte et la situation de fait dans laquelle elle se trouve après celle-ci.

§ 2. Schade die haar oorsprong vindt in een onrechtmatige gebeurtenis of activiteit die aan de benadeelde kan worden aangerekend, wordt niet hersteld.

§ 2. Un dommage qui trouve sa source dans un fait ou une activité illicite imputable à la personne lésée n'est pas réparable.

Art. 5.172. Aantasting van een persoonlijk of collectief belang

Art. 5.172. Atteinte à un intérêt personnel ou collectif

De schade moet het gevolg zijn van de aantasting van een persoonlijk juridisch beschermd belang.

Le dommage doit résulter de l'atteinte à un intérêt personnel juridiquement protégé.

De schade die het gevolg is van de aantasting van collectieve belangen wordt hersteld in de gevallen en onder de voorwaarden bepaald bij de wet.

Le dommage résultant de l'atteinte à un intérêt collectif est réparable dans les cas et conditions déterminées par la loi.

Art. 5.173. Zekere schade

Art. 5.173. Dommage certain

Enkel zekere schade wordt hersteld.

Seul le dommage certain est réparable.

Toekomstige schade wordt hersteld indien zij het zekere gevolg is van de actuele aantasting van een juridisch beschermd belang.

Le dommage futur est réparable s'il est la conséquence certaine d'une atteinte actuelle à un intérêt juridiquement protégé.

Art. 5.174. Patrimoniale en extrapatrimoniale schade

Art. 5.174. Dommage patrimonial et extrapatrimonial

§ 1. Patrimoniale schade omvat elke economische weerslag van de aantasting. Zij omvat zowel het verlies en de kosten als de winstderving en de waardevermindering.

§ 1er. Le dommage patrimonial comprend toutes les répercussions économiques de l'atteinte. Il inclut les pertes et les dépenses ainsi que le manque à gagner et la réduction de valeur.

§ 2. Extrapatrimoniale schade omvat elke niet-economische weerslag van de aantasting. Zij omvat onder meer pijn, leed en andere psychische stoornissen.

§ 2. Le dommage extrapatrimonial comprend toutes les répercussions non-économiques de l'atteinte. Il inclut notamment les douleurs, souffrances et autres troubles psychiques.

Art. 5.175. Schade bij terugslag

Art. 5.175. Dommage par ricochet

Schade bij terugslag is eigen schade die een persoon lijdt ten gevolge van een eerdere aantasting van het belang van een andere persoon met wie de eerste een juridische of voldoende nauwe genegenheidsband heeft.

Le dommage par ricochet est un dommage propre subi par une personne, résultant d'une atteinte portée préalablement à l'intérêt d'une autre personne avec laquelle la première a un lien de droit ou un lien d'affection suffisamment étroit.

De aansprakelijke kan aan de benadeelde bij terugslag dezelfde verweermiddelen ten gronde tegenwerpen die hij aan de rechtstreekse benadeelde had kunnen tegenwerpen.

Le responsable peut opposer à la personne lésée par ricochet les mêmes moyens de défense au fond que ceux qu'il aurait pu opposer à la victime directe.

Art. 5.176. Preventiekosten

Art. 5.176. Coût des mesures de prévention

De kosten van dringende en redelijke maatregelen om dreigende schade of de verergering van schade te voorkomen, vallen ten laste van de aansprakelijke of, van degene die aansprakelijk zou zijn indien de schade zich zou hebben voorgedaan.

Le coût des mesures urgentes et raisonnables prises en vue de prévenir la réalisation d'un dommage imminent ou d'éviter l'aggravation du dommage, est supporté par le responsable ou par celui qui aurait été considéré comme responsable si le dommage s'était réalisé.

Art. 5.177. Bijzondere kwetsbaarheid van de benadeelde

Art. 5.177. Vulnérabilité particulière de la personne lésée

De bijzondere kwetsbaarheid van de benadeelde die een van de oorzaken is van de schade, vermindert zijn recht op schadevergoeding niet.

La vulnérabilité particulière de la personne lésée qui est une des causes du dommage, n'a pas pour effet de réduire son droit à réparation.

Art. 5.178. Vooraf bestaande toestand van de benadeelde

Art. 5.178. Etat antérieur de la personne lésée

Indien een tot aansprakelijkheid leidende gebeurtenis tot gevolg heeft dat schade vroeger optreedt dan het geval zou geweest zijn zonder deze gebeurtenis, wordt enkel de schade vergoed die bestaat uit het vervroegd optreden.

Si le fait générateur de la responsabilité a eu pour conséquence d'anticiper la survenance d'un dommage qui serait survenu même sans ce fait, seul le dommage qui résulte de cette anticipation est réparé.

Indien de benadeelde reeds voorafgaand aan de tot aansprakelijkheid leidende gebeurtenis schade heeft geleden of een beperking vertoonde, wordt enkel de nieuwe schade of de verergering van de bestaande schade vergoed.

Si la personne lésée avait déjà subi un dommage ou souffrait déjà d'une incapacité avant le fait générateur de responsabilité, seul le dommage nouveau ou l'aggravation du dommage déjà existant doit être réparé.

Afdeling 5. Gevolgen van aansprakelijkheid

Section 5. Conséquences de la responsabilité

Onderafdeling 1. Basisregels

Sous-section 1ère. Règles de base

Art. 5.179. Integraal herstel

Art. 5.179. Réparation intégrale

De schade wordt integraal hersteld, rekening houdend met de concrete toestand van de benadeelde.

Les dommages sont réparés intégralement en tenant compte de la situation concrète de la personne lésée.

Art. 5.180. Doelstellingen en wijzen van herstel

Art. 5.180. Objectifs et modes de la réparation des dommages

§ 1. Het herstel van de patrimoniale schade strekt ertoe de benadeelde te plaatsen in de toestand waarin hij zich bevonden zou hebben indien de tot aansprakelijkheid leidende gebeurtenis zich niet zou hebben voorgedaan.

§ 1er. La réparation des dommages patrimoniaux tend à placer la personne lésée dans la situation où elle se serait trouvée si le fait générateur de responsabilité n'était pas survenu.

Het herstel van de extrapatrimoniale schade heeft tot doel de benadeelde een billijke en passende vergoeding toe te kennen voor de pijn, het leed en de andere psychische stoornissen die hij heeft ondergaan.

La réparation des dommages extrapatrimoniaux vise à accorder à la personne lésée une juste et adéquate compensation des douleurs, souffrances et autres troubles psychiques subis par elle.

§ 2. Het herstel vindt plaats in natura of door schadevergoeding.

§ 2. La réparation a lieu en nature ou sous forme de dommages et intérêts.

Deze verschillende wijzen van herstel kunnen gelijktijdig toepassing vinden indien dit nodig is om het integraal herstel van de schade te verzekeren.

Ces différents modes de réparation peuvent être appliqués simultanément si cela est nécessaire pour assurer la réparation intégrale du dommage.

Art. 5.181. Ogenblik van de bepaling van de omvang van de schade

Art. 5.181. Moment de la détermination de l'étendue du dommage

De omvang van de schade wordt bepaald op de datum die het tijdstip van het effectieve schadeherstel zo dicht mogelijk benadert.

L'étendue du dommage est déterminée à la date la plus proche du moment où celui-ci sera effectivement réparé.

Onderafdeling 2. Herstel in natura

Sous-section 2. Réparation en nature

Art. 5.182. Herstel in natura

Art. 5.182. Réparation en nature

§ 1. Het herstel in natura strekt ertoe om de schadelijke gevolgen van een tot aansprakelijkheid leidende gebeurtenis in werkelijkheid ongedaan te maken.

§ 1er. La réparation en nature tend à supprimer concrètement les conséquences dommageables du fait générateur de responsabilité.

De rechter kan hiertoe een wijziging brengen aan de rechtstoestand van partijen of maatregelen bevelen uit te voeren door of op de kosten van de aansprakelijke en kan de benadeelde machtigen zich hiervoor in de plaatst te stellen van de aansprakelijke.

A cet effet, le juge peut modifier la situation juridique des parties ou ordonner que des mesures soient prises par le responsable lui-même ou à ses propres frais. La personne lésée peut aussi se faire autoriser à prendre ces mesures en lieu et place du responsable.

§ 2. Wanneer de benadeelde dit vordert wordt herstel in natura toegekend, tenzij dit onmogelijk is, rechtsmisbruik uitmaakt, de uitoefening van dwang op de persoon van de aansprakelijke vereist of in strijd is met de menselijke waardigheid.

De aansprakelijke kan aanbieden om de schade in natura te herstellen. De benadeelde kan evenwel dit aanbod weigeren indien hij hiervoor gegronde redenen heeft.

Onderafdeling 3. Schadevergoeding

Art. 5.183. Kapitaal of rente

Toekomstige schade die het gevolg is van een aantasting van de fysieke integriteit wordt hersteld onder de vorm van kapitaal of rente naargelang dit passend is; hierbij wordt, onder meer, rekening gehouden met de toestand van de partijen en de belangen van de benadeelde.

De rechter kan een rente opleggen ook al wordt zij niet gevorderd, wanneer doorslaggevende motieven in verband met de bescherming van de benadeelde dit verantwoorden.

Art. 5.184. Uitkeringen en voordelen ontvangen door de benadeelde of de aansprakelijke

§ 1. De uitkeringen en voordelen die de benadeelde niet zou hebben ontvangen zonder het schadegeval en die strekken tot vergoeding van de door de aansprakelijke veroorzaakte schade, worden in mindering gebracht op de schadevergoeding.

Uitkeringen en voordelen toegekend met het oogmerk om de benadeelde te begiftigen, worden niet in mindering gebracht op de schadevergoeding.

§ 2. Wanneer de aansprakelijke met de bedoeling winst te realiseren met opzet inbreuk heeft gemaakt op een persoonlijkheidsrecht van de benadeelde of met opzet zijn eer of reputatie heeft aangetast, , kan de rechter diens schade bepalen op het bedrag van die winst of een deel ervan (indien deze winst kennelijk hoger ligt dan het bedrag dat zou toegekend worden als

§ 2. Si la personne lésée la demande, la réparation en nature est accordée, sauf si elle est impossible, si elle constitue un abus de droit, si elle requiert le recours à la contrainte sur la personne du débiteur ou si elle est contraire à la dignité humaine.

Le responsable peut proposer de réparer le dommage en nature. La personne lésée peut néanmoins refuser cette offre si elle peut se prévaloir de justes motifs.

Sous-section 3. Dommages et intérêts

Art. 5.183. Capital ou rente

Le dommage futur résultant d'une atteinte à l'intégrité physique est réparé sous la forme d'un capital ou d'une rente selon ce qui convient, eu égard notamment à la situation des parties et aux intérêts de la personne lésée.

Le juge peut imposer la rente même si celle-ci n'est pas demandée, lorsque des motifs impérieux liés à la protection de la personne lésée le justifient.

Art. 5.184. Versements et avantages reçus par la personne lésée ou par le responsable.

§ 1er. Les versements et avantages que la personne lésée n'auraient pas reçus en l'absence du fait générateur de responsabilité et qui ont pour objet de réparer le dommage causé par le responsable viennent en déduction du montant de l'indemnité.

Les versements et avantages accordés en vue de gratifier la personne lésée ne sont pas déduits du montant de l'indemnité.

§ 2. Lorsque le responsable, dans le but de réaliser un profit, a intentionnellement violé un droit de la personnalité de la personne lésée ou a intentionnellement porté atteinte à son honneur ou à sa réputation, le juge peut évaluer le dommage sur la base du montant des profits ou d'une partie de ceux-ci [si ce montant excède manifestement celui qui

vergoeding voor patrimoniale of extrapatrimoniale schade).

serait accordé pour la réparation du dommage patrimonial ou extrapatrimonial] .

Art. 5.185. Afzonderlijke bepaling van de schadeposten

Onverminderd het derde lid bepaalt de rechter afzonderlijk elke schadepost waarvoor hij vergoeding toekent.

De rechter kan de schade schatten wanneer het vaststellen van de juiste omvang ervan te moeilijk is of te veel kosten meebrengt.

Wanneer de omvang van de schade op geen andere wijze kan bepaald worden, kan de rechter schadevergoeding naar billijkheid vaststellen.

Art. 5.185. Evaluation distincte des dommages

Sans préjudice de l'alinéa 3, le juge évalue distinctement chacun des dommages dont il accorde réparation.

Le juge peut procéder à une estimation du dommage lorsqu'il serait trop difficile ou trop coûteux de déterminer précisément l'étendue.

Lorsque l'étendue du dommage ne peut être déterminée d'aucune autre manière, le juge peut accorder une indemnité en équité.

Art. 5.186. Verergering van de schade

De benadeelde die vergoed werd voor schade als gevolg van een aantasting van zijn fysieke integriteit kan een bijkomende schadevergoeding vorderen voor schade of een verergering van de schade die het gevolg is van dezelfde aantasting maar die nog niet in rekening is gebracht en waarvan hij op het ogenblik van de beslissing van de rechter of van de buitengerechtelijke regeling redelijkerwijze geen kennis behoorde te hebben.

De benadeelde kan geen afstand doen van dit recht.

Art. 5.186. Aggravation des dommages

La personne lésée qui a obtenu une indemnité concernant des dommages résultant d'une atteinte à son intégrité physique peut obtenir une indemnité complémentaire pour des dommages ou une aggravation des dommages résultant de la même atteinte mais qui n'ont pas encore été pris en compte et dont elle ne pouvait raisonnablement avoir connaissance au moment de la décision du juge ou du règlement extrajudiciaire.

La personne lésée ne peut pas renoncer à ce droit.

Art. 5.187. Vrije beschikking over de schadevergoeding

Het bedrag van de schadevergoeding is niet afhankelijk van het gebruik dat de benadeelde ervan zal maken. Deze beschikt vrij over de schadevergoeding.

Art. 5.187. Libre disposition des indemnités

Le montant de l'indemnité ne peut varier en fonction de l'usage qu'en fera la personne lésée. Elle dispose librement de cette indemnité.

Onderafdeling 4. Bevel of verbod

Art. 5.188. Bevel of verbod

Onverminderd het recht op herstel van de schade, kan de rechter aan iemand die op

Sous-section 4. Ordre ou interdiction

Art. 5.188. Ordre ou interdiction

Sans préjudice du droit à la réparation du dommage, le juge peut adresser un ordre ou

foutieve wijze anderen schade dreigt te berokkenen een bevel of verbod opleggen dat erop gericht is om de foutieve gedraging of de verderzetting of herhaling ervan te voorkomen.

une interdiction à toute personne qui risque par sa faute de causer un dommage à autrui afin de prévenir l'acte fautif ou empêcher sa répétition ou sa continuation.

Afdeling 6. Regresvorderingen

Section 6. Actions en remboursement

Art. 5.189. Onder medeaansprakelijken

Art. 5.189. Entre coresponsables

Tenzij anders volgt uit de wet of een contract, gelden de volgende regels voor regresvorderingen onder medeaansprakelijken.

A moins que le contraire ne résulte de la loi ou d'un contrat, les règles suivantes sont applicables aux actions en remboursement entre coresponsables.

Wanneer meerdere personen tot vergoeding gehouden zijn op grond van een uit dit hoofdstuk voortvloeiende aansprakelijkheid, kan degene die de benadeelde vergoed heeft tegen de andere aansprakelijken regres uitoefenen in de mate waarin het feit waarop de aansprakelijkheid van deze laatsten berust heeft bijgedragen aan het ontstaan van de schade.

Lorsque plusieurs personnes sont tenues à réparation sur le fondement d'une responsabilité résultant du présent chapitre, celui qui a indemnisé la personne lésée peut exercer un recours contre les autres responsables dans la mesure de la contribution du fait générateur de responsabilité imputable à ceux-ci à la survenance du dommage.

Wie aansprakelijk is op grond van een fout begaan met het opzet schade te veroorzaken kan geen regres uitoefenen tegen mede-aansprakelijken die niet met hetzelfde opzet hebben gehandeld.

Celui qui est responsable sur le fondement d'une faute qui a été commise avec l'intention de causer un dommage ne peut pas exercer un recours contre un coresponsable qui n'a pas agi avec la même intention.

Wie foutloos aansprakelijk is, kan voor de gehele vergoeding waartoe hij gehouden is regres uitoefenen tegen degene door wiens fout de voorwaarden voor deze aansprakelijkheid vervuld zijn.

Celui qui est responsable sans faute peut exercer un recours pour l'intégralité de l'indemnité à laquelle il est tenu contre celui qui, par sa faute, a permis la réunion des conditions de cette responsabilité.

Afdeling 7. Bijzondere aansprakelijkheidsregimes

Section 7. Régimes particuliers de responsabilité

Onderafdeling 1. Foutloze aansprakelijkheid voor bijzonder gevaarlijke activiteiten

Sous-section 1ère. Responsabilité sans faute pour activités particulièrement dangereuses

Art. 5.190. Beginsel

Art. 5.190. Principe

De exploitant van een professionele activiteit die een specifiek en ernstig gevaar oplevert is aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door deze activiteit als dit gevaar zich realiseert.

L'exploitant d'une activité professionnelle qui présente un danger grave et spécifique est tenu de réparer le dommage causé par cette activité, lorsque ce danger se réalise.

Art. 5.191. Exploitant

Art. 5.191. Exploitant

Exploitant is de persoon die de macht van leiding en controle heeft over de activiteit.

L'exploitant est la personne qui dispose du pouvoir de direction et de contrôle sur l'activité.

Art. 5.192. Specifiek en ernstig gevaar

Art. 5.192. Danger grave et spécifique

Er is een specifiek en ernstig gevaar wanneer er een aanzienlijk risico bestaat dat schade van grote omvang optreedt.

Constitue un danger grave et spécifique, le risque significatif qu'un dommage de grande ampleur se réalise.

Art. 5.193. Lijst van bedoelde activiteiten

Art. 5.193. Liste des activités concernées

De Koning stelt de lijst vast van de activiteiten waarop deze onderafdeling van toepassing is.

Le Roi établit la liste des activités auxquelles la présente sous-section s'applique.

Art. 5.194. Vermoeden van oorzakelijk verband

Art. 5.194. Présomption de causalité

Indien de benadeelde het oorzakelijk verband tussen de professionele activiteit die een specifiek en ernstig gevaar oplevert en de schade aannemelijk maakt, wordt vermoed dat de schade veroorzaakt is door deze activiteit. De exploitant kan het tegenbewijs leveren.

Lorsque la personne lésée établit la vraisemblance du lien causal entre l'activité professionnelle qui présente un danger spécifique de nature grave et le dommage, il est présumé que le dommage a été causé par cette activité. L'exploitant peut en apporter la preuve contraire.

Art. 5.195. Gronden van uitsluiting van aansprakelijkheid

Art. 5.195. Causes d'exonération de la responsabilité

De exploitant is niet aansprakelijk wanneer hij bewijst dat de schade veroorzaakt werd door een opzettelijke fout van de benadeelde of van een derde, een daad van terrorisme, een oorlogshandeling of een natuurramp, hoewel de adequate veiligheidsmaatregelen waren genomen.

L'exploitant n'est pas responsable s'il prouve que le dommage a été causé par la faute intentionnelle de la personne lésée ou d'un tiers, un acte de terrorisme, un acte de guerre ou une catastrophe naturelle, pour autant que les mesures de sécurité adéquates aient été prises.

Art. 5.196. Vergoedbare schade

Art. 5.196. Dommage réparable

Enkel schade die volgt uit een aantasting van het leven of de fysieke integriteit van een persoon wordt vergoed.

Est seul réparable, le dommage qui résulte d'une atteinte à la vie ou à l'intégrité physique d'une personne.

De Koning kan bepalen dat de schade waarvoor de exploitant aansprakelijk is, beperkt is tot een bepaald bedrag en dat financiële garanties moeten gesteld worden door de exploitant.

Le Roi peut établir un montant maximal d'indemnisation à concurrence duquel la responsabilité de l'exploitant peut être engagée et déterminer si des garanties financières doivent être fournies par celui-ci.

Onderafdeling 2. Aansprakelijkheid voor producten

Sous-section 2. Responsabilité du fait des produits

Art. 5.197. Beginsel

Art. 5.197. Principe

De producent is aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door een gebrek in zijn product.

Art. 5.198. Product

Onder "product" wordt verstaan elk lichamelijk roerend goed, ook indien het een bestanddeel vormt van een ander roerend of onroerend goed, of indien het door bestemming onroerend is geworden.

Onder product wordt ook elektriciteit verstaan.

Art. 5.199. Producent

Onder "producent" wordt verstaan de fabrikant van een eindproduct, de fabrikant van een onderdeel van een eindproduct, de fabrikant of de producent van een grondstof, alsmede eenieder die zich als fabrikant of producent aandient door zijn naam, zijn merk of een ander herkenningsteken op het product aan te brengen.

Art. 5.200. Andere als producent beschouwde personen

§ 1. Onverminderd de aansprakelijkheid van de producent, wordt eenieder die, in het kader van zijn economische werkzaamheden, een product in de Europese Unie invoert, met het oogmerk het te verkopen of het gebruik ervan aan derden over te dragen, als producent beschouwd; zijn aansprakelijkheid is dezelfde als die van de producent.

§ 2. De leverancier van het product dat de schade heeft veroorzaakt, wordt als producent beschouwd wanneer:

1° ingeval het product vervaardigd is op het grondgebied van een Lidstaat van de Europese Unie, niet kan worden vastgesteld wie de producent van het product is, tenzij de leverancier binnen een redelijke termijn aan de benadeelde de identiteit meedeelt van de producent of van degene die hem het product heeft geleverd;

2° ingeval het product ingevoerd is in de Europese Unie, niet kan worden vastgesteld wie

Le producteur est responsable du dommage causé par un défaut de son produit.

Art. 5.198. Produit

On entend par « produit » tout bien meuble corporel, même incorporé à un autre bien meuble ou immeuble, ou devenu immeuble par destination.

L'électricité est considérée comme un produit.

Art. 5.199. Producteur

On entend par « producteur » le fabricant d'un produit fini, le fabricant d'une partie composante d'un produit fini ou le producteur d'une matière première, et toute personne qui se présente comme fabricant ou producteur en apposant sur le produit son nom, sa marque ou un autre signe distinctif.

Art. 5.200. Autres personnes considérées comme producteur

§ 1er. Sans préjudice de la responsabilité du producteur, toute personne qui, dans le cadre de son activité économique, importe dans l'Union européenne un produit dans le but de le vendre ou d'en transférer l'usage à un tiers, est considérée comme producteur de celui-ci et est responsable au même titre que le producteur.

§ 2. Le fournisseur du produit ayant causé le dommage est considéré comme producteur lorsque :

1° dans le cas d'un produit fabriqué sur le territoire d'un État membre de l'Union européenne, le producteur ne peut être identifié, à moins que le fournisseur n'indique à la personne lésée, dans un délai raisonnable, l'identité du producteur ou de celui qui lui a fourni le produit ;

2° dans le cas d'un produit importé dans l'Union européenne, l'importateur ne peut

de invoerder van het product is, ook al is de naam van de producent aangegeven, tenzij de leverancier binnen een redelijke termijn aan de benadeelde de identiteit meedeelt van de invoerder of van degene die hem het product heeft geleverd.

être identifié, même si le nom du producteur est indiqué, à moins que le fournisseur n'indique à la personne lésée, dans un délai raisonnable, l'identité de l'importateur ou de celui qui lui a fourni le produit.

Art. 5.201. Gebrekkig product

Art. 5.201. Produit défectueux

Een product is gebrekkig wanneer het niet de veiligheid biedt die men gerechtigd is te verwachten, alle omstandigheden in aanmerking genomen, met name:

Un produit est défectueux lorsqu'il n'offre pas la sécurité à laquelle on peut légitimement s'attendre compte tenu de toutes les circonstances et notamment :

a) de presentatie van het product;

a) de la présentation du produit ;

b) het normaal of redelijkerwijze voorzienbaar gebruik van het product;

b) de l'usage normal ou raisonnablement prévisible du produit ;

c) het tijdstip waarop het product in het verkeer is gebracht.

c) du moment auquel le produit a été mis en circulation.

Een product mag niet als gebrekkig worden beschouwd uitsluitend omdat er nadien een beter product in het verkeer is gebracht.

Un produit ne peut être considéré comme défectueux par le seul fait qu'un produit plus perfectionné a été mis en circulation ultérieurement.

Art. 5.202. In het verkeer brenging

Art. 5.202. Mise en circulation

Onder "in het verkeer brengen" wordt, in de zin van deze onderafdeling, verstaan de eerste daad waaruit de bedoeling van de producent blijkt om aan het product de bestemming te verlenen die hij aan dat product geeft door overdracht aan derden of door gebruik ten behoeve van laatstgenoemden.

Au sens de la présente sous-section, on entend par « mise en circulation » le premier acte matérialisant l'intention du producteur de donner au produit l'affectation à laquelle il le destine par transfert à un tiers ou utilisation au profit de celui-ci.

Art. 5.203. Bewijslast

Art. 5.203. Charge de la preuve

Het bewijs van de schade, van het gebrek en van het oorzakelijk verband tussen het gebrek en de schade moet door de benadeelde worden geleverd.

La preuve du défaut, du dommage et du lien de causalité entre le défaut et le dommage incombe à la personne lésée.

Art. 5.204. Gronden van uitsluiting van aansprakelijkheid

Art. 5.204. Causes d'exonération de la responsabilité

De producent is uit hoofde van deze onderafdeling aansprakelijk, tenzij hij bewijst:

Le producteur n'est pas responsable en application de la présente sous-section s'il prouve :

a) dat hij het product niet in het verkeer heeft gebracht;

b) dat het, gelet op de omstandigheden, aannemelijk is dat het gebrek dat de schade heeft veroorzaakt, niet bestond op het tijdstip waarop hij het product in het verkeer heeft gebracht, dan wel dat het gebrek later is ontstaan;

c) dat het product noch voor de verkoop of voor enige andere vorm van verspreiding met een economisch doel van de producent is vervaardigd, noch vervaardigd of verspreid in het kader van de uitoefening van zijn beroep;

d) dat het gebrek een gevolg is van het feit dat het product in overeenstemming is met dwingende overheidsvoorschriften;

e) dat het op grond van de stand van de wetenschappelijke en technische kennis op het tijdstip waarop hij het product in het verkeer bracht, onmogelijk was het bestaan van het gebrek te ontdekken;

f) dat, wat de producent van een onderdeel of de producent van een grondstof betreft, het gebrek te wijten is aan het ontwerp van het product waarvan het onderdeel of de grondstof een bestanddeel vormt, dan wel aan de onderrichtingen die door de producent van dat product zijn verstrekt.

Art. 5.205. Hoofdelijke aansprakelijkheid

Indien uit hoofde van deze onderafdeling verscheidene personen aansprakelijk zijn voor dezelfde schade, is elk van hen, onverminderd het regresrecht, hoofdelijk aansprakelijk.

Art. 5.206. Beperkingsbedingen

§ 1. De aansprakelijkheid van de producent kan ten aanzien van de benadeelde niet worden uitgesloten of beperkt bij contract.

§ 2. Zij kan worden uitgesloten of beperkt wanneer de schade wordt veroorzaakt, zowel

a) qu'il n'avait pas mis le produit en circulation ;

b) que, compte tenu des circonstances, il y a lieu d'estimer que le défaut ayant causé le dommage n’existait pas au moment où le produit a été mis en circulation par lui ou que ce défaut est né postérieurement ;

c) que le produit n’a été ni fabriqué pour la vente ou pour toute autre forme de distribution dans un but économique du producteur, ni fabriqué ou distribué dans le cadre de son activité professionnelle ;

d) que le défaut est dû à la conformité du produit avec des règles impératives émanant des pouvoirs publics ;

e) que l'état des connaissances scientifiques et techniques au moment de la mise en circulation du produit par lui ne permettait pas de déceler l'existence du défaut ;

f) s'agissant du producteur d'une partie composante ou du producteur d'une matière première, que le défaut est imputable à la conception du produit dans lequel la partie composante ou la matière première a été incorporée ou aux instructions données par le producteur de ce produit.

Art. 5.205. Responsabilité solidaire

Lorsqu’en application de la présente sous-section, plusieurs personnes sont responsables du même dommage, leur responsabilité est solidaire, sans préjudice des droits de recours.

Art. 5.206. Clauses limitatives de responsabilité

§ 1er. La responsabilité du producteur ne peut être limitée ou écartée à l'égard de la personne lésée par une clause limitative ou exonératoire de responsabilité.

§ 2. Elle peut être limitée ou écartée lorsque le dommage est causé conjointement par un

door een gebrek in het product, als door schuld van de benadeelde of van een persoon voor wie de benadeelde verantwoordelijk is.

Onverminderd het regresrecht, wordt de aansprakelijkheid ten aanzien van de benadeelde niet uitgesloten of beperkt wanneer de schade wordt veroorzaakt, zowel door een gebrek in het product, als door toedoen van derden.

Art. 5.207. Vergoedbare schade

§ 1. De schadeloosstelling die uit hoofde van deze onderafdeling kan worden bekomen, dekt de schade toegebracht aan personen, met inbegrip van morele schade en, onder voorbehoud van de hierna volgende bepalingen, de schade toegebracht aan goederen.

§ 2. Schade toegebracht aan goederen levert alleen grond tot schadeloosstelling op indien de goederen gewoonlijk bestemd zijn voor gebruik of verbruik in de privésfeer en door de benadeelde hoofdzakelijk zijn gebruikt voor gebruik of verbruik in de privésfeer.

Schade toegebracht aan het gebrekkig product levert geen grond tot schadeloosstelling op.

Schadeloosstelling voor schade toegebracht aan goederen is slechts verschuldigd onder aftrek van een franchise van 500 EUR.

§ 3. De Koning kan het in paragraaf 2 bepaalde bedrag wijzigen teneinde het in overeenstemming te brengen met de besluiten die de Raad heeft vastgesteld met toepassing van artikel 18.2, van de richtlijn 85/374/EEG van 25 juli 1985 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der Lidstaten inzake de aansprakelijkheid voor producten met gebreken.

Art. 5.208. Verval- en verjaringstermijnen

§ 1. Onverminderd artikel 2277*ter* het Burgerlijk Wetboek vervalt het recht van de benadeelde om van de producent schadevergoeding te

défaut du produit et par la faute de la personne lésée ou d'une personne dont la personne lésée est responsable.

Sans préjudice des droits de recours, elle n'est pas limitée ou écartée à l'égard de la personne lésée lorsque le dommage est causé conjointement par un défaut du produit et par l'intervention d'un tiers.

Art. 5.207. Dommage réparable

§ 1er. L'indemnisation qui peut être obtenue en application de la présente sous-section couvre les dommages causés aux personnes, y compris les dommages moraux et, sous réserve des dispositions qui suivent, les dommages causés aux biens.

§ 2. Les dommages causés aux biens ne donnent lieu à indemnisation que s'ils concernent des biens qui sont d'un type normalement destiné à l'usage ou à la consommation privés et ont été utilisés par la personne lésée principalement pour son usage ou sa consommation privés.

Les dommages causés au produit défectueux lui-même ne donnent pas lieu à indemnisation.

L'indemnisation des dommages causés aux biens n'est due que sous déduction d'une franchise de 500 EUR.

§ 3. Le Roi peut modifier le montant prévu au paragraphe 2 afin de le rendre conforme aux décisions prises par le Conseil, en application de l'article 18.2, de la directive 85/374/CEE du 25 juillet 1985 relative au rapprochement des dispositions des Etats membres en matière de responsabilité du fait des produits défectueux.

Art. 5.208. Délais de déchéance et de prescription

§ 1er. Sans préjudice de l'article 2277*ter* du Code civil, le droit de la personne lésée d'obtenir du producteur la réparation de son

bekomen uit hoofde van deze onderafdeling na een termijn van tien jaar, te rekenen van de dag waarop deze het product in het verkeer heeft gebracht, tenzij de benadeelde gedurende die periode op grond van deze onderafdeling een gerechtelijke procedure heeft ingesteld.

dommage sur le fondement de la présente sous-section s'éteint à l'expiration d'un délai de dix ans à compter de la date à laquelle celui-ci a mis le produit en circulation, à moins que durant cette période la personne lésée n'ait engagé une procédure judiciaire fondée sur la présente sous-section.

§ 2. Onverminderd artikel 2277*ter* van het Burgerlijk Wetboek, verjaart de rechtsvordering ingesteld op grond van deze onderafdeling door verloop van drie jaar, te rekenen van de dag waarop de benadeelde er redelijkerwijs kennis van had moeten hebben.

§ 2. Sans préjudice de l'article 2277*ter* du Code civil, l'action fondée sur la présente sous-section se prescrit par trois ans à compter du jour où la personne lésée aurait dû raisonnablement en avoir connaissance.

De bepalingen van het Burgerlijk Wetboek betreffende schorsing en stuiting van de verjaring zijn op die rechtsvorderingen van toepassing.

Les dispositions du Code civil relatives à l'interruption et à la suspension de la prescription sont applicables à cette action.

Art. 5.209. Samenloop met andere aansprakelijkheidsgronden

Art. 5.209. Concours avec d'autres fondements de responsabilité

Deze onderafdeling laat de rechten die de benadeelde ontleent aan het recht inzake contractuele of buitencontractuele aansprakelijkheid onverlet.

La présente sous-section ne porte pas préjudice aux droits dont la personne lésée peut se prévaloir par ailleurs au titre du droit de la responsabilité contractuelle ou extracontractuelle.

Art. 5.210. Samenloop met sociale zekerheidstelsels

Art. 5.210. Concours avec des régimes de sécurité sociale

Uitkeringsgerechtigden uit hoofde van een regeling inzake sociale zekerheid, arbeidsongevallenvergoeding of beroepsziektenverzekering blijven, ook met betrekking tot schadeloosstelling voor schade die door deze onderafdeling wordt gedekt, onderworpen aan de wettelijke bepalingen betreffende bedoelde regeling.

Les bénéficiaires d'un régime de sécurité sociale ou de réparation des accidents du travail ou des maladies professionnelles restent soumis, même pour l'indemnisation d'un dommage couvert par la présente sous-section, à la législation organisant ce régime.

In zoverre de schade niet wordt vergoed uit hoofde van een regeling bedoeld in het eerste lid, hebben die uitkeringsgerechtigden het recht, op grond van deze onderafdeling, schadevergoeding te vorderen, mits zij tegen de aansprakelijke persoon een vordering naar gemeen recht kunnen instellen.

Dans la mesure où ce dommage n'est pas réparé en application d'un des régimes visés à l'alinéa premier, et pour autant qu'une action de droit commun contre le responsable leur soit ouverte, ces bénéficiaires ont le droit de demander réparation de leur dommage conformément à la présente sous-section.

De personen of instellingen die, op grond van de in het eerste lid genoemde regelingen, uitkeringen hebben gedaan aan hen die schade

Les personnes ou organismes qui, en vertu des régimes visés à l'alinéa premier, ont fourni des prestations aux personnes lésées d'un

hebben geleden welke door deze onderafdeling wordt gedekt, of aan hun rechtverkrijgenden, kunnen overeenkomstig deze onderafdeling tegen de producent het regresrecht uitoefenen dat hun door die regelingen wordt toegekend.

Art. 5.211. Kernenergie

Deze onderafdeling is niet van toepassing op de vergoeding van schade gedekt door de wet van 22 juli 1985 betreffende de wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van de kernenergie, alsmede door de ter uitvoering van die wet genomen besluiten.".

Hoofdstuk 3. Andere wijzigingen

Art. 3

In artikel 13, derde lid, van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige produkten en andere door middel van leidingen, gewijzigd bij de wet van 29 april 1999, worden de volgende wijzigingen aangebracht :
1° de woorden "moet bovendien de schade vergoeden" worden door de woorden "is bovendien foutloos aansprakelijk voor de schade" vervangen;
2° het woord "voor" wordt tussen het woord "alsook" en de woorden "de schade" ingevoegd.

Art. 4

Artikel 18 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten wordt als volgt gewijzigd:

1° het eerste lid wordt vervangen door wat volgt:

"In geval de werknemer bij de uitvoering van zijn contract de werkgever of derden schade berokkent, is hij enkel aansprakelijk voor zijn opzettelijke of zware fout.";

2° het tweede lid wordt opgeheven;

3° in het vroegere derde lid dat tweede lid wordt, worden de woorden "bij het eerste en tweede lid "vervangen door "bij het eerste lid".

dommage couvert par la présente sous-section ou à leurs ayants droit peuvent exercer contre le producteur, conformément à la présente sous-section, les droits de recours que leur confèrent ces régimes.

Art. 5.211. Energie nucléaire

La présente sous-section n'est pas applicable à la réparation des dommages couverts par la loi du 22 juillet 1985 sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire et par les arrêtés pris en exécution de celle-ci. ».

Chapitre 3. Autres modifications

Art. 3

A l'article 13, alinéa 3, de la loi du 12 avril 1965 relative au transport de produits gazeux et autres par canalisations, modifié par la loi du 29 avril 1999, les modifications suivantes sont apportées :
1° les mots « tenu à réparation des » sont remplacés par les mots « responsable sans faute pour les » ;

2° les mots « ainsi qu'à l'indemnisation des » sont remplacés par les mots « ainsi que pour les ».

Art. 4

A l'article 18 de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, les modifications suivantes sont apportées :

1° l'alinéa 1er est remplacé par ce qui suit :

« En cas de dommages causés par le travailleur à l'employeur ou à des tiers dans l'exécution de son contrat, le travailleur n'engage sa responsabilité qu'en cas de faute intentionnelle ou de faute lourde. » ;

2° l'alinéa 2 est abrogé ;

3° dans l'ancien alinéa 3, devenant l'alinéa 2, les mots « aux alinéas 1er et 2 » sont remplacés par les mots « à l'alinéa 1er ».

Art. 5

Artikel 2 van de wet van 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor de personeelsleden in dienst van openbare besturen wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 2. In geval personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen wier toestand statutair geregeld is, bij de uitoefening van hun dienst schade berokkenen aan de openbare rechtspersoon of aan derden, zijn zij enkel aansprakelijk voor hun opzettelijke of zware fout.”.

Art. 6

In artikel 5, eerste lid, van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers, worden de woorden “Behalve in geval van bedrog, zware fout of eerder gewoonlijk dan toevallig voorkomende lichte fout van de vrijwilliger, is deze, behalve als het om schade gaat die hij zichzelf toebrengt niet burgerlijk” vervangen door de woorden “Behalve in geval van opzettelijke of zware fout, is de vrijwilliger niet”.

Hoofdstuk 4. Opheffingsbepalingen

Art. 7

De artikelen 1382 tot 1386bis van het oud Burgerlijk Wetboek worden opgeheven.

Art. 8

De wet van 25 februari 1991 betreffende de aansprakelijkheid voor produkten met gebreken wordt opgeheven.

Van Koningswege:
De Minister van Justitie,

Art. 5

L’article 2 de la loi du 10 février 2003 relative à la responsabilité des et pour les membres du personnel au service des personnes publiques est remplacé par ce qui suit :

« Art. 2. Le membre du personnel au service d'une personne publique, dont la situation est réglée statutairement, qui cause un dommage dans l'exercice de sa fonction à la personne publique ou à des tiers, n’engage sa responsabilité qu’en cas de faute intentionnelle ou de faute lourde. ».

Art. 6

Dans l’article 5, alinéa 1er, de la loi du 3 juillet 2005 relative aux droits des volontaires, remplacé par la loi du 19 juillet 2006, les mots « Sauf en cas de dol, de faute grave ou de faute légère présentant dans le chef du volontaire un caractère habituel plutôt qu'accidentel, celui-ci n'est pas, sauf s'il s'agit de dommages qu'il s'occasionne à lui-même, civilement » sont remplacés par les mots « Sauf en cas de faute intentionnelle ou de faute grave, le volontaire n’est pas».

Chapitre 4. Dispositions abrogatoires

Art. 7

Les articles 1382 à 1386bis de l’ancien Code civil sont abrogés.

Art. 8

La loi du 25 février 1991 relative à la responsabilité du fait des produits défectueux est abrogée.

Par le Roi :
Le Ministre de la Justice,

Koen GEENS

06.08.2018

Inhoudstafel

Table des matières